

Motion till riksdagen 2017/18:3426

av **Magnus Oscarsson m.fl. (KD)**

Jordbruket – moderneringen

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
Förslag till riksdagsbeslut.....	3
Jordbruket är grunden.....	4
Stärk försörjningstryggheten	5
Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi.....	6
Inrätta ett nationellt råd.....	6
Lönsamhet och konkurrenskraft.....	6
Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs.....	6
Lika villkor för svenska och europeiska bönder.....	7
Hållbar sänkning av drivmedelsskatten	7
Förändring i beteskravet för kor i lösdrift.....	7
Säkra generellt goda företagsvillkor.....	8
Främjandeuppdrag till myndigheter	8
Minskat regelkrångel.....	8
Tillsätt en utredning om regelförenklingar	9
Effektiva och förutsägbara tillståndprocesser	9
Ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning	9
Färre miljöprövningsdelegationer	9
Inget samråd för anmälningspliktig verksamhet.....	9
Ingen förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad.....	9
Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel	9
Ansvarsfull offentlig upphandling.....	10
Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner/landsting och kommuner.....	10
Reformering av EU-ersättningarna.....	10

Anpassa den svenska ståndpunkten angående EU:s gemensamma jordbrukspolitik	10
Förbättringar i EU-stöden	10
EU-ersättningarna i rätt tid	11
Stärkt konsumentmakt	11
Lokala kontrakt	11
Underlätta och främja livsmedelsexporten	12
Inrätta livsmedelsattachéer	12
Ersättning vid skördekatastrofer	12
Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet	13
Avbryt införandet av kilometerskatt	13
Skydda åkermarken	13
Nej till uppluckring av jordförvärvslagen	14
Forskning på nya grödor	14
Hållbara gödningsmetoder	15
Biodlingen	15
Hästnäringen	15
Framtidens livsmedel	15

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av en svensk försörjningstrygghet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt råd för att genomföra den nationella livsmedelsstrategin och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förändra beteskravet för mjölkkor i lösdrift och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om främjandeuppdrag till myndigheter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en parlamentarisk utredning som tar ett helhetsgrepp kring lantbrukarnas regelbörda och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge i uppdrag till Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten att utarbeta en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort det obligatoriska kravet på förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ansvarsfull offentlig upphandling och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kommuner och landsting/regioner på menyerna ska uppge ursprungsland för de kötttråvaror som använts och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att de svenska ståndpunkterna i förhandlingar om EU:s gemensamma jordbrukspolitik ska syfta till att stärka svensk konkurrenskraft, samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att EU-ersättningarna ska betalas ut så snart som möjligt och tillkännager detta för regeringen.

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för konsumenterna att göra hållbara medvetna val och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att berörda myndigheter bör utveckla instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta den svenska livsmedelsexporten, bl.a. genom inrättandet av livsmedelsattachéer, och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordbruk bör klassas som en miljöpåverkande verksamhet, inte en miljöfarlig verksamhet, och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av bättre skydd för åkermarken och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att jordförvärvslagen inte bör ändras och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att modifiera skattereglerna så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en riktad forskningssatsning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt utveckling av hållbara gödningsmetoder och tillkännager detta för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en översyn ska genomföras av hur biodlingen kan stödjas och utvecklas i vårt land och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bättre ursprungsmärkning och äkthetskontroll av honung och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fortsatt förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen inom hästnäringen och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att uppdatera livsmedelslagstiftningen, exempelvis gränserna för vad som räknas som gröda och vad som räknas som livsmedel, och tillkännager detta för regeringen.

Jordbruket är grunden

Jordbruket är grunden för en nations överlevnad. Även om det idag endast är en liten del av befolkningen som arbetar inom jordbruket är vi alla helt beroende av dess produkter för att kunna överleva. Jordbruket påverkar vår gemensamma natur- och kulturmiljö, vilka samtidigt är viktiga förutsättningar för jordbrukets bedrivande. Kristdemokraterna anser att samhället gemensamt ska betala för det vi gemensamt frågar efter, och som

enskilda ska vi betala de produkter vi frågar efter – utifrån den kvalitet vi förväntar oss att få. Värdet av ekosystemtjänsterna ska integreras i samhällsekonomiska beräkningar som ligger till grund för politiska åtgärder, ekonomiska styrmedel m.m. Ersättningar till jordbruket ska i ökad utsträckning baseras på de samhällstjänster som jordbruket bistår med, särskilt bevarandet av biologisk mångfald och minskad klimatpåverkan.

Stärk försörjningstryggheten

Den svenska självförsörjningsgraden av livsmedel har minskat kraftigt de senaste decennierna och anges idag till under 50 procent. Om hänsyn tas till att maten ska kunna produceras även när importen av sådant som drivmedel, gödningsmedel, foder och andra insatsvaror skärs av, bedömer expertis på Livsmedelsverket att Sveriges försörjningsgrad ”är lika med noll”. I Sverige saknar vi med andra ord möjligheter att försörja vår befolkning med livsmedel för den händelse att handeln med omvärlden skulle skäras av.

I krig eller kris kan vi räkna med att importen väsentligt försvåras. Även i fredstid kan vårt lands integritet hotas av att någon kan kontrollera tillförselvägarna till Sverige. Detta kan begränsa våra möjligheter att föra en självständig politik. Gränsöverskridande utbrott av smittsamma sjukdomar kan också begränsa rörligheten för människor och varor. Uteblivna oljeleveranser kan slå undan möjligheten att producera drivmedel. I Finland är försörjningsgraden runt 85 procent, detta för att de vet hur viktigt det är att i kristider ha livsmedel till landets invånare. Något som vi i Sverige tycks ha glömt bort.

Världen står inför en situation med klimatförändringar, ökat energibehov och en världsbefolkning på väg mot nio miljarder. Antalet människor som lider av hunger är stort. Även av dessa skäl behöver den svenska jordbruksmarken utnyttjas för produktion.

En förutsättning för att vi ska kunna bevara den svenska livsmedelsproduktionen är att vi bevarar jordbruksareal. Vi behöver också bevara kompetensen som finns inom jordbruksbranschen och en forskning som svarar mot morgondagens behov. För detta krävs en livskraftig svensk jordbrukssektor. Vi behöver också en inhemsk produktion av jordbrukets insatsvaror såsom bränsle, gödningsmedel och reservdelar.

Den nuvarande bekymmersamma situationen har uppkommit genom en lång tids nedprioritering av försörjningstryggheten. Jordbruket är inte vilken näring som helst. Jorden ligger där den ligger och måste brukas av bönder här i landet.

För att produktionskapaciteten ska upprätthållas krävs att verksamheten är lönsam även när vi lever med en stabil omvärld. Då krävs ett mycket nära samarbete mellan staten och producentorganisationerna i samband med politikens utformning. Det gäller exempelvis Sveriges position i förhandlingarna kring EU:s gemensamma jordbrukspolitik och utformningen av olika miljökrav och avgifter.

Under Alliansens regeringstid bedrevs ett omfattande arbete med att förenkla reglerna för jordbruksföretagare, vars kostnader därigenom minskade med 3 miljarder kronor per år. Detta regelförenklingsarbete måste fortsätta. I synnerhet behöver regelverket kring småskalig lokal produktion förenklas.

Bra med en sammanhållen livsmedelsstrategi

Det är positivt att en livsmedelsstrategi äntligen kommer på plats. En strategi behövs för att skapa framtidstro och en positiv framåtrörelse inom branschen. Från Kristdemokraternas sida är det särskilt angeläget att lyfta fram jordbrukets betydelse för Sveriges självförsörjning. Det är en angelägen prioritering när osäkerheten i vårt närområde ökar. Om vi skulle drabbas av krig eller annan större kris är den låga självförsörjningen ett direkt hot mot vårt samhälle.

Inrätta ett nationellt råd

Ett nationellt råd bör inrättas för att bidra till att genomföra strategin. Syftet med rådet är att stärka samarbetet mellan berörda myndigheter, jordbruks- och trädgårdsnärings branscher, livsmedelsindustrin, handeln, forskarsamhället, utbildningsväsendet och andra berörda intressen. Rådet bör löpande informera regeringen om näringens prioriteringar samt om vilka åtgärder som behövs. Rådet ska även arbeta för att berörda aktörer åtar sig att bidra till genomförandet av strategin. Regeringen bör även uppdraga till berörda myndigheter att samverka och medverka till förbättrad konkurrenskraft inom sektorn. Detta bör ske genom en översyn av instruktioner och regleringsbrev.

Lönsamhet och konkurrenskraft

Det behövs lönsamhet om jordbruksföretagarna ska kunna fortsätta att bedriva sin verksamhet och för att nya människor ska söka sig till branschen. Det är positivt att partierna enats om att ökad lönsamhet i det svenska jordbruket är ett mål i livsmedelsstrategin. Det är nu viktigt att det inte bara blir fina ord utan också verkstad. Nu har vi för första gången på 30 år en strategi som vill öka livsmedelsproduktionen. Under lång tid handlade debatten om att betala bönder för att sluta producera. Nu behöver vi en debatt om hur vi kan betala bönderna för att öka produktionen.

Nationella mål för självförsörjningsgraden behövs

Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) föreslog fyra etappmål för att uppnå ett övergripande nationellt mål om en hållbar, attraktiv och innovativ jordbruks- och trädgårdsnäring. Dessa etappmål är följande:

1. Det samlade produktionsvärdet för jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 i reala termer.
2. Lönsamheten inom jordbruket respektive trädgårdsnäringen ska öka i förhållande till 2015 så att en större andel av företagen når en vinstmarginal likvärdig den i andra delar av näringslivet.
3. Jordbruks- och trädgårdsnärings produktion ska på ett tydligt sätt bidra till de nationella miljökvalitetsmålen.
4. Antalet sysselsatta inom jordbruks- och trädgårdsnäringen, i heltidsekvivalenter, ska öka i förhållande till 2015.

Utredningen föreslog att ett uppdrag ges till Jordbruksverket om att löpande följa och redovisa dessa nyckeltal. Kristdemokraterna anser att regeringen bör uppdraga åt Jordbruksverket att ta fram indikatorer för dessa mål, så som Konkurrenskraftsutredningen föreslog. Även våra nordiska grannländer bör studeras med avseende på målformuleringar om självförsörjning. Riksdagen bör därför begära att regeringen återkommer med förslag på kvantitativa mål för Sveriges självförsörjningsgrad.

Lika villkor för svenska och europeiska bönder

En anledning till att svenska bönder har svårt att få lönsamhet i sin verksamhet är att konkurrensen i Europa är grovt snedvriden på grund av ländernas olika förutsättningar att ta del av EU:s stora jordbruksstöd. De svenska bönderna bär på en extra regelbörda som hämmar deras konkurrenskraft i förhållande till deras europeiska kollegor.

Hållbar sänkning av drivmedelsskatten

Koldioxidskatt och energiskatt tas ut på fossila drivmedel som används för person- och lastbilstransporter såväl för hushållssektorn som i näringslivet. Totalt uppgår koldioxidskatten och energiskatten till 5,73 kronor per liter dieselbränsle. För dieselbränsle som används i jord- och skogsbruksmaskiner återbetalas emellertid en del av koldioxidskatten. Återbetalningen uppgår från och med den 1 januari 2016 till 1,70 kronor per liter. En del av höjningen (0,27 kronor/liter) är emellertid tillfällig och från 1 januari 2019 uppgår återbetalningen till 1,43 kronor per liter. Detta innebär att den svenska dieselskatten för jordbruket uppgår till 4,03 kr/l (4,30 från och med 2019).

Enligt EU:s energiskattedirektiv är det möjligt för medlemsländerna att tillämpa en lägre skattesats, till och med att sänka skatten till noll, för energiprodukter som används inom jordbruket. Den faktiska skatten på diesel som används inom jordbruket varierar stort mellan de olika EU-länderna. Den genomsnittliga totala skatten ligger omkring 1,46 kronor per liter. Vi kan alltså konstatera att de svenska bönderna betalar en betydligt högre dieselskatt än sina europeiska kollegor.

Kristdemokraterna föreslår att skattenedsättningen utökas så att den totala skatten på diesel som används inom jordbruket sänks med 1,34 kronor per liter. Därmed uppgår skatten till 2,69 kr/l för år 2018 och 2,96 kr/l från och med år 2019. Ett villkor för att få ta del av sänkningen ska vara att jordbrukaren i fråga till minst 30 procent använder icke-fossilt bränsle. Därigenom stärks jordbrukets konkurrenskraft samtidigt som omställningen till en klimatneutral produktion påskyndas.

Förändring i beteskravet för kor i lösdrift

Vi vill förändra det så kallade beteskravet för mjölkkor i lösdrift. Idag är svenska mjölkbönder förhindrade att ansöka om betesstöd från EU på grund av de nationella reglerna om att mjölkkor måste gå ute och beta under sommaren. Med ett slopat nationellt beteskrav kan svenska mjölkbönder med kor i lösdrift, i likhet med sina europeiska kollegor, få betesstöd från EU. Detta är ett steg mot mer jämlika konkurrensvillkor för Sveriges mjölkbönder.

Det svenska beteskravet är till för att garantera att mjölkarna får utöva sitt naturliga beteende under årets varmare månader. De kor som går i lösdrift kan dock röra sig fritt och utöva sitt naturliga beteende året om; de väljer själva när de äter, vilar och i många fall när de mjölkas. Sveriges bönder har en hög medvetenhet om djurskydd och är måna om sina djurs hälsa. De allra flesta skulle släppa ut sina djur oavsett beteskravet.

Säkra generellt goda företagsvillkor

Konkurrenskraften för livsmedelsföretag ska stärkas. Det måste finnas goda företagsvillkor för hela livsmedelskedjan. Därför är det oroande med regeringens politik som innebär högre skatter på jobb och företagande. Regelverk som rör företag i primär- och livsmedelsproduktion är i hög utsträckning gemensamma för EU:s inre marknad. Det gör att alla nationella regler och krav som går utöver den EU-gemensamma lagstiftningen riskerar att försämra konkurrenssituationen för de svenska företagen. Därför ska nationella, mer långtgående regler alltid vara väl motiverade och prövas noga.

Främjandeuppdrag till myndigheter

Myndigheter har en viktig roll i att stötta företag och underlätta för dem. Detta fungerar inte alltid på önskvärt sätt. Det behövs enklare rutiner, regler och processer hos myndigheter som förenklar för livsmedelsföretagare. Myndigheter och tjänstemän ska även ha företagsaspekten i fokus när de fattar beslut eller utformar regler. Det kan handla om att genomföra en konsekvensbeskrivning innan datasystemet byts ut så att man förhindrar att stödets utbetalningar fördröjs. Vi vill att berörda myndigheter får ett främjandeuppdrag som förtydligar att de inte enbart ska utgöra ett kontrollerande organ. Fokus bör skifta från ett myndighetsperspektiv till ett tydligare brukarperspektiv vilket tydligt bör framgå av regeringens regleringsbrev. Myndigheter som arbetar med livsmedelsföretag bör i högre utsträckning tillhandahålla information samt underlätta och stödja livsmedelsföretagande.

Minskat regelkrångel

Det finns konkreta åtgärder som genast skulle kunna genomföras. En förändring kan vara att bonden skickar in ett mindre antal blanketter, och att dessa skickas till samma myndighet i stället för som i dag då bonden ska skicka rätt papper till rätt myndighet. Den ansvariga myndigheten kan sedan skicka informationen vidare till rätt instans. Med den teknik som finns att tillgå är detta en åtgärd som skulle vara lätt att genomföra för berörda myndigheter men underlätta väsentligt för den enskilda bonden.

Även regelkontrollen upplevs många gånger som inriktad på att stjälpa istället för att hjälpa lantbruksföretaget. Kontrollen av regelefterlevnaden bör förenklas utifrån tysk modell, där en instans står för kontrollen i stället för att kommun och andra myndigheter utövar tillsyn över samma regel.

Tillsätt en utredning om regelförenklingar

”Regler och villkor” är ett av livsmedelsstrategins huvudområden. Detta är mycket viktigt för lönsamheten och konkurrenskraften. En parlamentarisk statlig utredning bör tillsättas för att ta ett samlat grepp om regelbördan och föreslå förenklingar.

Effektiva och förutsägbara tillståndsprocesser

Tillståndsprocessen inom animalieproduktionen är i dagsläget ofta betungande. I SOU 2013:5 konstaterades också att det ställs krav som är relativt ingripande utan att det finns motiveringar i det enskilda fallet och där det vetenskapliga underlaget är osäkert. Det är viktigt att tillståndsprocesserna är effektiva och rättssäkra. För att uppnå detta föreslog Konkurrenskraftsutredningen (SOU 2015:15) tre konkreta åtgärder, som Kristdemokraterna instämmer i, och som beskrivs nedan.

Ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning

Regeringen bör ge i uppdrag till Jordbruksverket och Havs- och vattenmyndigheten att utarbeta en ny vägledning för anmälnings- och tillståndsprövning inom animalieproduktionen. Detta uppdrag ska syfta till att förkorta prövningsprocessen, öka kompetensen hos handläggare och främja en enhetlig rättstillämpning i olika delar av landet.

Färre miljöprövningsdelegationer

Prövningen av djurhållande verksamhet bör koncentreras till färre miljöprövningsdelegationer. Detta ska syfta till en mer enhetlig rättstillämpning, underlätta för specialisering av miljösakkunniga och effektivisera prövningen.

Inget samråd för anmälningspliktig verksamhet

Regeringen bör ta initiativ till att ta bort kravet på samrådsförfarande för anmälningspliktig verksamhet. Den anmälningspliktiga verksamheten betraktas som mindre miljöpåfrestande. Kravet på samrådsförfarande innebär extra kostnader för den enskilde och det tar längre tid att genomföra verksamhetsförändringar.

Ingen förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad

Regeringen bör ge ett uppdrag till Jordbruksverket om att ta bort det obligatoriska kravet om förprovning vid ny-, om- eller tillbyggnad av djurstallar samt inredning för djur.

Idag är reglerna för hur djurstallar ska byggas alltför detaljerade. I stället bör ökat fokus ligga på funktion och djurvälstånd.

Ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel

För att skapa mer långsiktighet och förutsägbarhet för livsmedelsproducenter bör regeringen verka för att myndigheterna i större utsträckning använder sig av ömsesidigt erkännande av växtskyddsmedel. Hänsyn bör tas till hur andra EU-medlemsstater

förhåller sig till växtskyddsmedel för att skapa konkurrensneutrala förutsättningar inom det svenska jordbruket.

Ansvarsfull offentlig upphandling

Den offentliga sektorn har en stor möjlighet att påverka villkoren för företagande på landsbygden via upphandlingen av livsmedel. I Sverige har vi höga djurskyddsnormer och regler som garanterar livsmedlens kvalitet. Det är vi stolta över och så ska det fortsätta att vara. Men i konkurrensen på EU:s inre marknad med länder som i flera fall endast uppfyller de absoluta minimikraven för god djurhållning är det viktigt att den offentliga sektorn tar sitt ansvar och inte endast låter normen om lägsta pris få råda. Med en offentlig upphandling som drivs av värden som god livsmedelskvalitet, god djurhållning och liten miljöpåverkan får våra skolelever, äldre och vårdtagare en bra kost, och svenska livsmedelsföretag får bättre möjligheter till lönsamhet. Den finska regeringen beslöt nyligen att samma krav som ställs på landets bönder ska ställas vid upphandling. Sverige bör inspireras av det finska exemplet.

Ursprungsmärkning vid serveringar inom regioner/landsting och kommuner

Även konsumenter som serveras mat inom de offentliga verksamheterna – såsom skola, vård och omsorg – bör ha information om matens ursprung. Kristdemokraterna föreslår därför att kommuner och landsting/regioner på menyerna ska uppge ursprungsland för de köttåsar som använts.

Reformering av EU-ersättningarna

Anpassa den svenska ståndpunkten angående EU:s gemensamma jordbrukspolitik

Konkurrenskraftsutredningen föreslår en omläggning av Sveriges position i förhållande till CAP. Utredningen skriver: ”Sveriges ståndpunkt inom EU-samarbetet, bör vara att stärka konkurrenskraften för det svenska jordbruket och för svensk trädgårdsnäring inom ramen för det övergripande målet om en avreglering av CAP och en minskning av dess andel av EU:s budget.” Kristdemokraterna anser att utredningens rekommendation bör följas. Svenska ståndpunkter inom CAP-arbetet bör ta sin utgångspunkt i att stärka svensk konkurrenskraft, samtidigt som den totala EU-budgeten för jordbruk minskar.

Förbättringar i EU-stöden

Sverige måste ta vara på de möjligheter som landsbygdsprogrammet och andra EU-program ger oss att kompensera de producenter som har högre krav från Sverige än vad gemenskapslagstiftningen kräver. Hanteringen av EU-stöden behöver effektiviseras för att bland annat ta hänsyn till de naturgivna olikheterna i vårt land.

Stöden som ges genom EU:s strukturfonder behöver göras mer schabloniserade och betalas ut via en ansvarig regional nivå.

EU-ersättningarna i rätt tid

Det är viktigt att EU-ersättningarna betalas ut till bönderna så snart som möjligt, oavsett orsaken till fördröjning. En bidragande faktor till många svenska mjölkbönders likviditetskris är de försenade utbetalningarna från landsbygdsprogrammet. Under rådande mjölkkras är det många bönder som inte har ekonomisk kapacitet att ligga ute med pengar under så lång tid. Regeringen har ibland använt EU-ersättningarna till jordbruket som en sorts budgetregulator. Man har därigenom fördröjt utbetalningarna. Inga andra EU-länder agerar på detta sätt. Sverige bör alltid ta hem och betala ut EU-ersättningarna så snart de finns tillgängliga, detta för att underlätta böndernas likviditetssituation och för att låta pengarna komma till nytta i den svenska ekonomin.

Stärkt konsumentmakt

År 2030 vet vi inte hur livsmedelsproduktionen ser ut vare sig i Sverige eller i världen, än mindre vilken produktionsform som är mest attraktiv eller vilka varor som konsumenter efterfrågar. Kristdemokraterna vill skapa möjligheter för konsumenterna att göra medvetna val för att möta sina egna och omvärldens behov. Konsumenters efterfrågan och köpvilja är i stor grad styrande för de livsmedel vi idag konsumerar och vilka som säljer bäst. Politiken ska inte tvinga konsumenten till särskilda val men däremot säkerställa att information finns tillgänglig för dem som är engagerade och underlätta möjligheten att själv välja mat som är bra för hälsa och miljö. Detta kan exempelvis ske genom tydlig och lättillgänglig information i form av bland annat miljömärkningar som nyckelhålet och ursprungsmärkningar, konsumentupplysnings-tjänster, produktinformation i butiker samt webbaserad information. Detta möjliggör för konsumenter och andra aktörer att göra ansvarsfulla och hållbara val av produkter och tjänster och att ställa om till mer hållbara livsstilar. Utbudet av livsmedel som produceras och förädlas bör motsvara det som efterfrågas av konsumenter.

Lokala kontrakt

Ett sätt att uppvärdera produkterna och tjänsterna från landsbygdsföretagen är att sluta lokala kontrakt. För att utveckla och bevara svenska livsmedel bör lokala kontrakt uppmuntras mellan handlare på orten, konsument och producent. Detta skulle bidra till en levande landsbygd med en god produktion av livsmedel och lokala produkter av god kvalitet. Lokala kontrakt utvecklar närmarknaden, ökar konsumentmakten och ger producenterna ökad försäljningsvinst. I ett lokalt kontrakt kan konsumenten ange värdet av ekosystemtjänster och det lokala lantbrukets mervärde i kronor och ören. Detta är framför allt en fråga för handlare, producenter och konsumenter, men ett framtagande av lokala kontrakt skulle kunna stödjas genom landsbygdsprogrammet. Det är viktigt att berörda myndigheter utvecklar instrument och riktlinjer så att lokala kontrakt kan spridas och initieras över hela landet.

Underlätta och främja livsmedelsexporten

Om vi fortsättningsvis ska få män och kvinnor i vårt land att ägna sig åt jordbruksproduktion behöver branschen vara lönsam. För lönsamhet krävs att producenterna, förutom den starkt konkurrensutsatta svenska hemmamarknaden, också har goda möjligheter till export av sina produkter. En lönsam livsmedelsexport i fredstid är därför en förutsättning för att upprätthålla försörjningstryggheten i händelse av kris eller krig. Sverige har stor potential att exportera mer livsmedel. Vi har mervärden såsom högt smittskydd och djurskydd vilket skapar säkra livsmedel som är attraktivt på den internationella marknaden. Den framgångssaga som alliansregeringen påbörjade vill vi fortsätta. Den svenska livsmedelsindustrin kan växa ytterligare.

För att underlätta och främja livsmedelsexporten vill vi förenkla för livsmedelsföretag att exportera och marknadsföra sig i andra länder. Vi vill ge Business Sweden ett tydligare främjandeuppdrag för att förenkla för livsmedelssektorn att ta sig in på nya och befintliga marknader. För att lyckas med detta behöver kompetensen inom livsmedel förbättras på myndigheten och näringen behöver få en tydligare position i marknadsföringen av Sverige. Många livsmedelsföretag upplever svårigheter med att exportera varor och vi vill att Business Sweden ska tillhandahålla information till livsmedelsföretag om tillvägagångssätt liksom om potential och mervärdet i att förädla produkter för export.

Inrätta livsmedelsattachéer

Kristdemokraterna anser att livsmedelsattachéer bör placeras på strategiskt viktiga marknader för svensk livsmedelsexport. Livsmedelsattachéer är strategiskt viktiga för att öka tillträdet till nya exportmarknader.

Ersättning vid skördekatastrofer

Sedan ett antal år tillbaka finns det i Sverige inget offentligt finansierat stöd till lantbrukare som drabbas av skördeskador. Sedan det statliga skördeskadeskyddet avskaffades har man från LRF:s sida undersökt möjligheterna till en försäkringslösning för skördeskador till följd av exempelvis omfattande regn eller torka. Det har visat sig att det inte finns någon möjlighet att erbjuda försäkringar mot skördeskador på rent kommersiell grund. Inte heller finns det något exempel på ett land där bönderna erbjuds rent kommersiella försäkringar mot skördeskador. Alla skördeskadeförsäkringar i världen, inklusive i USA, har någon form av offentlig medfinansiering. Avsaknaden av offentlig medfinansiering av skördeskadorna innebär att de svenska bönderna har (ytterligare) en konkurrensnackdel i förhållande till sina utländska kollegor. Inom landsbygdsprogrammet finns möjligheter att subventionera försäkringspremier eller program för inkomststabilisering. Det kräver dock att det finns kommersiella lösningar på marknaden. Ett återinförande av ett system liknande det gamla skördeskadeskyddet riskerar att bli ganska ineffektivt. Däremot finns det anledning att utreda införandet av någon form av fond för katastrofskador inom jordbruket. I ett sådant system skulle ersättning i princip endast utgå vid totalskada på 100 procent, inte som i det gamla skördeskadesystemet en bedömning av om det är 50 eller 60 procents skada. Systemet

bör så långt möjligt bygga på existerande struktur med jordbruksverk och länsstyrelser som förvaltande, kontrollerande och utbetalande myndigheter.

Konkurrenskraftsutredningen skriver att det finns ”skäl att överväga om man bör utveckla system för ersättning vid angrepp av vissa allvarliga växtskadegörare”. Tyvärr lämnas inget konkret förslag vare sig i utredningen eller i propositionen.

Jordbruk ska inte vara miljöfarlig verksamhet

Idag klassas jordbruk som en miljöfarlig verksamhet enligt miljöbalken. Detta skapar en känsla hos jordbrukarna av att vara misstrodda. Det är inte enbart en fråga om terminologi; i och med att verksamheten klassas som miljöfarlig riskerar inställningen hos myndighetspersoner att påverkas negativt så att fokus hamnar på att leta fel. Bönderna har svårt att få råd om hur de ska göra för att göra rätt. LRF har föreslagit att jordbruk i stället ska klassas som miljöpåverkande verksamhet. Regeringen bör ta initiativ till en sådan förändring.

Avbryt införandet av kilometerskatt

Livsmedelsföretagens konkurrenskraft är beroende av fungerande transporter, därför skulle en skatt på avstånd, en vägslitageavgift, skada svenskt näringsliv hårt. Kristdemokraterna vill därför säkerställa att konkurrenskraften inom livsmedelssektorn inte urholkas genom införandet av en vägslitageskatt eller avståndsbaserade avgifter.

Skydda åkermarken

I april 2017 presenterade Jordbruksverket en rapport om exploateringen av jordbruksmark 2011–2015. Rapporten visade att under perioden 2011–2015 exploaterades cirka 3 000 hektar jordbruksmark. Det är samma storleksordning som föregående femårsperiod. Jordbruksmarken exploateras främst för att bygga bostäder.

Vi ser ett stort behov av att fler bostäder byggs i Sverige och har en rad förslag för att öka byggandet. Det är inte minst en prioriterad fråga i tillväxtstäder som inte sällan ligger nära bördig åkermark.

I miljöbalken 3 kap. 4 § föreskrivs att ”brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk”.

Miljömålsberedningen föreslog 2014 olika förändringar i PBL som skulle innebära ett stärkande av kommunernas och länsstyrelsernas möjligheter och skyldigheter att skydda jordbruksmark i planeringsprocessen. Detta har ännu ej genomförts.

Kristdemokraterna anser att skyddet för jordbruksmarken behöver stärkas för att bättre balansera de olika intressen som finns och vi anser att regeringen snarast ska återkomma till riksdagen med förslag som på ett bättre sätt skyddar jordbruksmarken från exploatering för andra ändamål.

Nej till uppluckring av jordförvärvslagen

Jordförvärvslagen bedöms av regeringen ha en hämmande inverkan på konkurrenskraften i svenskt jordbruk genom att försvåra extern kapitalförsörjning. Kristdemokraterna motsätter sig en ändring av jordförvärvslagen och även en utredning om att ändra i denna lag.

De inskränkningar i äganderätten som jordförvärvslagen innebär har befunnits motiverade för att åstadkomma mer rationella brukningsenheter inom jord- och skogsbruket, för att upprätthålla balansen mellan olika ägarkategorier och för att gynna bosättning och sysselsättning i glesbygd. De fysiska personernas – i dagligt tal böndernas – ägande och brukande av jorden har visat sig vara framgångsrikt för ansvarstagande, innovationskraft och näringslivsutvecklingen på landsbygden. Därför bör jordförvärvslagen inte ändras.

Även Kristdemokraterna konstaterar att det finns utmaningar när det gäller kapitalförsörjningen inom jordbruket. Dessa utmaningar bör lösas genom förenklingar och förbättringar i andra regelverk. För att underlätta generationsövergångar föreslår Kristdemokraterna att skattereglerna modifieras så att successiva köp och försäljningar av jordbruksfastigheter underlättas. Även de olika regler som finns i våra nordiska grannländer för att underlätta generationsskifte bör övervägas.

Konkurrenskraftsutredningen konstaterar att det stora hindret för investeringar är den generellt låga lönsamheten i jordbruks- och trädgårdssektorn. Slutsatsen av detta bör, enligt Kristdemokraterna, vara att fokusera på ökad lönsamhet, vilket i sin tur kommer att attrahera kapital och investeringar.

Forskning på nya grödor

Jordbruksforskningen behöver i samverkan med näringen satsa på att utveckla förädlingstekniken för att kunna ta fram nya grödor med förutsättningar att klara framtidens förändrade klimat och minska behovet av bekämpningsmedel.

Tyvärr finns det idag otillräcklig forskning på grödor som kan vara funktionella i Sverige i framtiden. Konkurrenskraftsutredningen konstaterar att växtförädlingsbranschen för en tynande tillvaro i hela Europa. Nu behövs en riktad satsning på växtförädling.

Konkurrenskraftsutredningen påpekar att möjligheten att använda nya tekniker för växtförädling styrs av EU-lagstiftning och att det därför är nödvändigt att den svenska regeringen förhandlar inom EU i syfte att påskynda utvecklingen av sådana nya tekniker. Kristdemokraterna föreslår att Formas i sin fördelning av forskningsanslag får i uppdrag av regeringen att särskilt beakta behovet av forskning på nya grödor.

I åtgärdsprogram 2 för livsmedelsprogrammet, utlovade regeringen i mars 2017 att regeringen ökar anslaget till Public Private Partnership kopplat till växtförädling. Public Private Partnership är ett program som innefattar nordiska växtförädlingsföretag, institut och universitet kopplat till växtförädling och som bedrivs inom ramen för Nordiska ministerrådet. Den här satsningen ska säkerställa tillgången till växtsorter som kan odlas i Sverige i ett förändrat klimat.

Hållbara gödningsmetoder

Det behövs även fortsatt arbete för att minska övergödningen av åar, vattendrag och hav genom ett mera hållbart brukande, bland annat via insatser som Greppa Näringen. Hållbara gödningsmetoder behöver utvecklas, inte bara utifrån självförsörjnings-synpunkt utan också ur miljösynpunkt. Vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, bedrivs intressant forskning bl a om hur energigrödor kan användas vid framställning av kvävegödsel.

Biodlingen

Till följd av kemikalieanvändningen har beståndet av vildbin och andra insekter som utför pollinering av växter minskat. När denna ekosystemtjänst inte fullt ut går att räkna med behöver den förstärkas. En viktig funktion i detta sammanhang har de honungsbin som biodlare har. För att stödja biodlarna i den viktiga funktion deras bin har för pollineringen behöver en översyn göras av hur denna verksamhet kan stödjas och utvecklas. Ett sätt kan vara genom information och opinionsbildning. Miljögifterna drabbar också tambin. Biodlingen är också utsatt för skador från vilt, främst björn. Länsstyrelserna, som ansvarar för utbetalning av viltskadeersättning, har väldigt olika policy för detta. I vissa län får biodlarna 0 kronor men i ett annat upp till 5 000 kronor per förstörd bikupa. Det behövs ett konsekvent erkännande av biodlarnas rätt till viltskadeersättning.

På senare tid har den bristande märkningen av honung uppmärksammats som ett problem. Importerad honung kan ofta vara utspädd med rissirap eller rissocker. Trots att det på internationell nivå är fastslaget att honung är ett av världens mest förfälskade livsmedel görs det ytterst få analyser av den honung som importeras till Sverige. Det finns därför ett behov av dels bättre krav på ursprungsmärkning av honung, dels äkthetskontroller av importerad honung. Det är viktigt att konsumenterna får en sportslig chans att göra informerade val vid köp av honung.

Hästnäringen

Hästnäringen och ridsporten är en livskraftig del av landsbygdsföretagandet. Utvecklingen har varit stark under senare årtionden men det finns skäl att fortsatt förbättra förutsättningarna för fler arbetstillfällen i dessa verksamheter. En möjlighet vore att ridsporten likt aktiviteter på gym ska vara avdragsgill när den bedrivs i motionssyfte och en friskvårdsförmån som kan bekostas av arbetsgivaren. Det behövs också en fortsatt satsning på utbildningen inom hästsektorn gällande den hippologiska högskoleutbildningen, hovslagarutbildningen och utbildningen av ridinstruktörer.

Framtidens livsmedel

För att jorden ska kunna föda den framtida världsbefolkningen pekar forskning på att det troligtvis blir nödvändigt att lägga om våra nuvarande kostvanor. Nya livsmedel,

exempelvis alger och insekter, kommer då att spela en större roll som proteinkälla. Emellertid är det idag inte lätt att göra rätt, vare sig för produktion eller försäljning av sådan ”ny” mat. Här måste gällande lagstiftning uppdateras till dagens förutsättningar, exempelvis gränserna för vad som räknas som livsmedel och när en produkt övergår från att vara gröda till att vara livsmedel. I Sverige har Livsmedelsverket idag en alltför rigid syn på hur de gemensamma EU-reglerna ska tolkas. Genom sin snäva tolkning av EU:s direktiv för ”nya livsmedel”, ger Livsmedelsverket en klar konkurrensnackdel till svenska importörer av sådana grödor som inte salufördes i unionen före 1997.

Magnus Oscarsson (KD)

Emma Henriksson (KD)

Roland Utbult (KD)

Lars-Axel Nordell (KD)

Annika Eclund (KD)